

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinqve**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 V. conueniens fuerit Christum tentari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

mandauit, vt tolleret lectum suum, ergo videtur, quod non fuerit secundum legem conuersatus.

2. Præterea. Eadem Christus fecit, & docuit, secundum illud Actor. 1. Cæpit Iesus facere, & docere. Sed ipse Matthæi 15. docuit, quod omne quod intrat in os, non coquinat hominem, quod est contra præceptum legis, quæ per esum, & contactum quorundam animalium dicebat hominem immundum fieri, vt patet Leuit. 11. Ergo videtur, quod ipse non fuerit secundum legem conuersatus.

3. Præterea, idem iudicium videtur esse facientis, & consentientis: secundum illud Roman. 1. Non solum illi qui faciunt, sed & qui consentiunt facientibus. Sed Christus consentit discipulis suis soluendis legem, in hoc quod sabbatho spicas vellebant, excusando eos: vt habetur Matth. 12. Ergo videtur quod Christus non conuersatus fuerit secundum legem.

Rom 16 in Matth. 4. p. a princ. illius tom. 2.

Sed contra est, quod dicitur Matth. 5. Nolite putare quoniam veni soluere legem aut prophetas. Quod exponens Chrysost. dicit Legem impleuit, primo quidem nihil transgrediendo legalium, secundo iustificando per fidem, quod lex per litteram facere non valebat.

Responsio: dicendum, quod Christus in omnibus secundum legem præcepta conuersatus est. In cuius signum etiam voluit circumcidere: circumciso enim est quadam potestatio legis implende: secundum illud Galat. 5. Testificor omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est vniuersæ legis faciendæ. Voluit autem Christus secundum legem conuersari: primo quidem, vt legem veterem approbares, secundo, vt eam obseruando, in seipso consummaret, & terminaret, ostendens, quod ad ipsum erat ordinata. Tertio, vt Iudeis occasionem calumniandi subtraheret. Quarto, vt homines à seruitute legis liberaret: secundum illud Galat. 4. Misit Deus filium suum factum sub lege, vt eos, qui sub lege erant, redimeret.

Ad primum ego dicendum, quod Dominus super hoc se excusat à transgressione legis tripliciter. Vno quidem modo, quia per præceptum de sanctificatione sabbathi, non interdicitur opus diuinum, sed opus humanum: quamuis enim Deus die septimo cessauerit à nouis creaturis condendis, semper tamen operatur in rerum conseruatione, & gubernatione. Quod autem Christus miracula faciebat erat operis diuini. Vnde ipse dicit Ioannis quinto. Pater meus vsque modo operatur, & ego operor. Secundo excusat se per hoc, quod illo præcepto non prohibentur opera, quæ sunt de necessitate salutis etiam cor poralis. Vnde ipse dicit Luc. decimo tertio. Vnusquisque vestrum sabbatho non soluet bouem suum, aut asinum à præsepio, & ducit ad aquam? Et infra 14. Cuius vestrum asinus, aut bos in puteum caderet, & non continuo extrahet illum die sabbathi? Manifestum est autem, quod opera miraculorum, quæ Christus faciebat, ad salutem corporis, & anime pertinebant. Tertio, quia illo præcepto non prohibentur opera, quæ pertinent ad Dei cultum. Vnde dicitur Matth. 12. An non legis in lege, quia sabbathum violant, & sine crimine sunt? & Ioannis septimo dicitur, quod circumcisionem accipit homo in sabbatho. Quod autem Christus paralytico mandauit, vt lectum suum sabbatho portaret, ad cultum Dei pertinebat, id est, ad laudem virtutis diuinæ. Et sic patet, quod sabbathum non soluebat, quamuis hoc ei Iudei falso obijcerent, dicentes Ioan. 9. Non est hic homo à Deo, qui sabbathum non custodit.

Ad secundum dicendum, quod Christus voluit offendere per illa verba, quod homo non redditur immundus secundum animam ex vsu ciborum quorumcumque secundum suam naturam, sed solum secundum quandam significationem: quod autem in lege quidam cibi dicuntur, immundi, hoc est, per quandam significationem. Vnde Augustinus dicit contra Faustum, si de porco & agno requiratur: vtrum natura mundus est, dicimus, quia omnis creatura Dei bona est, quadam vero significatione agnus mundus, porcus immundus est.

Ad tertium dicendum, quod etiam discipuli quando esurientes, spicas sabbatho vellebant, à transgressione legis excusantur, propter necessitatem famis. Sicut & Dauid non fuit

Fr. Suarez, tom. 2.

li. 6. c. 7. non longo à princ. tom. 6.

A transgressor legis, quando propter famis necessitatem comedit sanctos panes, quos ei edere non licebat.

Hic articulus diligenter expositus est superiori tom disp. 43. sect. 2. dum quaeritur. Vtrum Christus subiectus fuerit alicui legi. Quapropter earundem rerum inutili repetitione lectori molesti non erimus. Quod in sequentibus semper obseruabimus.

QVÆSTIO XLI.

De tentatione Christi, in quatuor articulos diuisa.

De qua Doctores super Matth. cap. 4.

Deinde considerandum est de tentatione Christi.

Circa hoc quaeruntur quatuor.

Primo, vtrum fuerit conueniens Christum tentari. Secundo, de loco tentationis. Tertio, de tempore. Quarto, de modo, & ordine tentationis.

ARTICVLVS I.

Virum conueniens fuerit Christum tentari.

Ad primum sic proceditur. Videtur, quod Christus tentari non conueniebat. Tentare enim est experimentum sumere, quod quidem non fit nisi de re ignota. Sed virtus Christi erat nota etiam demonibus: dicitur enim Luca 4. quod non sinebat demones loqui: quia sciebant eum esse Christum. Ergo videtur, quod non decuerit Christum tentari.

Opusc. 60. c. 11. prin.

2. Præterea, Christus ad hoc venerat, vt opera diaboli dissolueret: secundum illud Ioan. 3. In hoc apparuit filius Dei, vt dissoluat opera diaboli. Sed non est eiusdem dissoluere opera alicuius, & ea pati. Et ita videtur inconueniens fuisse, quod Christus pateretur se tentari à diabolo.

3. Præterea, Triplex est tentatio, scilicet à carne, à mundo, & à diabolo. Sed Christus non fuit tentatus nec à carne, nec à mundo. Ergo nec etiam debuit tentari à diabolo.

Sed contra est, quod dicitur Matthæi 4. Ductus est Iesus à spiritu in desertum à diabolo.

Respondeo dicendum, quod Christus tentari voluit. Primo quidem, vt nobis contra tentationes auxilium ferret. Vnde Gregor. dicit in hom. Non erat indignum redemptori nostro, quod tentari voluit, qui venerat occidi: Iustum quippe erat, vt sic tentationes nostras suis tentationibus vinceret, sicut mortem nostram venerat sua morte superare. Secundo propter nostram cautelam, vt nullus quantumcumque sanctus se estimet securum, & immunem à tentatione. Vnde & post baptismum tentari voluit: quia sicut Hilarius dicit super Matth in sanctificationis nobis maxime diaboli tentamenta grassantur: quia victoria magis est ei exoptata de sanctis. Vnde & Eccles. 2. dicitur. Fili, accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia, & timore, & prepara animam tuam ad tentationem.

Hom 16 in Euang. non longo à princ.

Canon 3. in Matth non longo à princ.

Tertio, propter exemplum, vt scilicet nos instrueret qualiter diaboli tentationes vincamus. Vnde Augustinus dicit in quarto de Trin. quod Christus diabolo se tentandum præbuit: vt ad superandas tentationes eius mediator esset, non solum per adiutorium, verum etiam per exemplum.

lib 4. c. 15. aliquantulum à princ. 10. 3.

Quarto, vt nobis fiduciam de sua misericordia largiretur. Vnde dicitur Heb. 4. Non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Augustinus dicit in 9. de Ciuitate Dei, Christus tantum innotuit demonibus, quantum voluit: non per id quod est vita æterna, sed per quædam temporalia sue virtutis effecta: ex quibus quandam coniecturam habebant Christum esse filium Dei. Sed

lib. 9. c. 21. à princ. 10. 5.

quia rursus in eo quædam signa humane infirmitatis videbant, non pro certo cognoscebant, enim esse filium Dei, & ideo eum tentare voluit. Et hoc significatur Matth. 4. vbi dicitur, quod postquam esuriit, accessit tentator ad eum: quia vt Hil- lar. dicit. Tentare Christum diabolus non fuisset ausus, nisi in eo per esuritionis infirmitatem quæ sunt hominis, recognosce- ret. Et hoc etiam patet ex ipso modo tentandi, cum dicit, Si fi- lius Dei es. Quod exponens Amb. dicit. Quid sibi vult talis ser- monis exorsus, nisi quia cognouerit Dei filium esse venturum, sed venisse per hanc infirmitatem corporis non putabat.

Ad secundum dicendum, quod Christus venerat dissoluere opera diaboli, non potestatiuè agendo, sed magis ab eo, & eius membris patiendo, vt sic diabolus vinceret uisitia, non po- testate, sicut Aug. dicit 13. de Trinit. quod diabolus non poten- tia Dei, sed iustitia superandus fuit. Et ideo circa tentationem Christi considerandum est, quid propria voluntate fecit, & quid à di- bolo passus fuit. Quod enim tentatori se offerret, fuit propria voluntatis. Vnde dicitur Matth. 4. Ductus est Iesus in desertum à Spiritu, vt tentaretur à diabolo. Qu. d Gregor. in- telligentem dicit de Spiritu Sancto: vt scilicet illuc eum Spi- ritus suus duceret, vbi eum ad tentandum spiritus malignus inueniret. Sed à diabolo passus est, vt assumeretur, vel supra pinna culum templi, vel etiam in montem excelsum valde. Nec est mirum (vt Gregor. dicit) si se ab illo permisit in mon- tem duci, qui se pertulit etiam à membris ipsius crucifigi. In- telligitur autem à diabolo assumptus non quasi ex necessitate: sed quia (vt Orig. n. dicit super Lucam) sequebatur eum ad tentationem, quasi athleta sponte procedens.

Ad tertium dicendum, quod, sicut Apostolus dicit, Chri- stum in omnibus tentari voluit absque peccato. Tentatio au- tē, quæ est ab hoste, potest esse sine peccato: quia fit per solā ex- teriorē suggestionem. Tentatio autem, quæ est à carne, non po- test esse sine peccato: quia huiusmodi tentatio fit per delecta- tionem, & concupiscentiam. Et sicut Aug. dicit nonnullum pe- catum est quando caro concupiscit aduersus spiritum spiri- tum. Et ideo Christus tentari voluit ab hoste sed non à carne.

COMMENTARIUS.

Rationes D. Thomæ optimæ, & perspicuæ sunt, atque ex sanctis patribus desumptæ, quos ipse re- fert, quibus addi potest Cyprianus sermone de ieiunio, & tentat. Christi, vbi inter alia, inquit. Voluit sa- pientia Dei erudiendos informare exemplo, & contra ten- tamenta proponere documenta, vt videret, & sentiret hu- mana ratio, quam insuperabilis sit, victrixque peccati, si li- bero moderamine dirigatur. Addit Chrysof. homilia 13. in Matth. ideo post baptismum tentatum fuisse. Vt vnus, qui que baptizatorum, si post baptismum maioribus ten- tationibus vrgeatur, non turberur, quasi insperatum sibi ali- quid obuiauerit. In hom. verò 5. imperfecti dicit ideo tentatum esse Christū, postquam testimonio Patris declaratus est filius Dei, vt significaret nobis, quan- do abrenuntiamus diabolo, & filij Dei per bap- tismum efficiamur, tunc totis nos, & viribus, & impetu agitari à dæmone, quasi à se alienos, & iam Christi milites designatos. Significatum est, inquit Tertul. lib. de bap. c. vlt. neminem intentatum regnum Dei consequiturum, simul verò declaratum est, ait idem Tertul. de ora. c. 8. quis sit artifex, & præses tentatio- num omnium, dataque nobis est virtus ad eum su- perandum, vt docuit Damasc. lib. 3. cap. 20. & in idem redit quod ait Athanas. lib. de passione, & cruce Do- mini non longe à fine, tentatoris vires esse con- fractas, ita vt à sectatoribus Christi conculcari, & lu- dibrio haberi possit. Quod rectè exposuit Aug. lib. 3. de mirabil. sacræ Scripturæ cap. 6. dicens. Cum im- micus damnatur, & vincitur, humano generi libertas, & redemptio preparatur. In hoc namque conflictu, dum Sa- ranas supra aurhorē se eleuare voluit, homo, qui sub eo illuc vsque fuerit, per Domini victoris auxilium vltra ipsum ex- creuit, & dum contra se fortiozem pugnare nititur, interim

ille qui erat infirmior, aduersus eum roboratur. Ac deni- que eleganter Amb. libr. 4. in Luc. ductus est, vt diabo- lum prouocaret, nam nisi ille certasset, non mihi iste vicisset. Mytherio, vt illum Adam de exilio liberaret. Exemplo, vt ostenderet nobis diabolum ad meliora tendentibus inuide- re, & tunc magis esse cauendum, ne mysterij gratiam deserat mentis infirmitas.

Sed est hoc loco obseruandum (vt simul solutio- nem ad 1. D. Thom. explicemus) alias esse causas, ob quas Christus se tentari permisit, quas citati patres explicarunt: alias vero, ob quas Dæmon Christum tentare ausus est. Alios enim homines potissimum tentat Dæmon, vt ad peccandum inducat. Christum vero nec solum, nec præcipue eam ob causam ag- gressus est, sed potissimū, vt exploraret, verum vere filius Dei esset. Varijs enim modis & suspicatus fue- rat, & audierat (inquit Chryf. dicta homil. 5. imper- fecti) Christum esse filium Dei, & Saluatorem mū- di, ab Angelis in die natiuitatis, à Ioanne, & à Patre in baptismo, aliunde vero signa, & infirmitates veri, ac passibilis corporis in eo conspiciebat, & ideo accessit exploraturus, an esset vere filius Dei. Quod satis indicauit prima interrogatione, si filius Dei es, quod omnes expostores intelligunt de filio Dei vero, ac naturali. Nam quod Christus esset filius Dei per gratiam, id est, bonus ac sanctus, dubitare non poterat, cum peccatum nullum, opera autem virtu- tis innumera in eo conplexisset. Quin etiam decla- rauit hoc in eo signo, quod ab eo postulauit, Dic, vt lapides isti panes fiant. Nam à puro homine, licet san- cto non erat cur huiusmodi signum exigeret, quia certus erat opus illud, nec potuisse fieri humana vir- tute, imo neque Angelica, neque ignorabat, homini iusto ex eo, quod fit filius Dei adoptiuus, non statim dari virtutem ac familia opera faciendā: de filio au- tem Dei naturali non dubitat, quin tale miraculum edere posset. Voluit ergo explorare, an esset filius Dei naturalis: & ita exponunt Chrysof. Cyprianus, & reliqui patres supra citati.

Ex quo intelligimus primo, dæmonem vsque ad illud tempus nondum agnouisse, Christum esse ve- rum Deum, an vero illum postea cognouit, infra di- sputabimus. Hoc vero facile credi potest: tum ex hac ipsa tentatione, nam si persuasus esset, Christum esse verum Deum, ac naturalem, illum aggregi ausus non esset. Tum etiam quia vsque ad id tempus non- dum Christus fecerat miracula in suæ diuinitatis tes- timonium, & quamuis multa mirabilia in eius conce- ptione, & nauitate contingerant, nonnulla cre- duntur fuisse dæmoni occultata virtute diuina, vt conceptio ex virgine sine viro, & fortasse alia simi- lia. Præterea cum opportuerit Deus illa omnia effi- cere in puro homine, dubitare potuit dæmon, factū ne ita fuisset. Quando vero audiebat Christum vo- cari filium Dei, etiam potuit decipi, & existimare so- lum propter lingularem sanctitatem, & beneolen- tiam Dei erga illum ita appellari.

Quocirca potius potest aliquis inquirere, quo- modo potuerit dæmon dubitare, an Christus esset filius Dei naturalis, cum non dubitaret eum esse ve- rum hominem, & de mysterio vnionis hypostaticæ nihil posset suspicari. Respondetur (vt omitamus quæstionem illam: an ex carentia subsistentiæ potue- rit in hanc suspensionem venire, de qua in priori to- mo satis dictum est) cum Ambr. lib. 4. Luc. & Th. hic cognouisse dæmonem Dei filium esse venturū, quod intelligere potuit, vel per illam reuelationem, quam de Dei Incarnatione habuit, statim ac creatus fuit, cuius occasione, & inuidia peccauit, per quam licet nec tempus, nec modum, nec causam humanæ redē- ptionis agnouit, habuit tñ notitiam aliquam hypo- staticæ vnionis, quam non solū possibilem, sed & fu- turam esse credidit, & ideo perspectis iudicijs, quæ in Christo iā viderat, merito in suspensionē diuinitatis ei⁹ venire potuit. Vel certe cognoscere potuit Deum esse

Chrone 3. in Matth non remote à princ.

Amb 1. 4. in Luc. c. 14. in ord in tit. de 1. tentatione Christi 2.

lib. 13. c. 13. in princ. tom. 3.

Hom. 16. Euang non longe à prin.

Hom. 16. Euang non longe à princ.

Hom. 31. in Lucam in princ. tom. 3.

lib. 19. de ciuit. Dei. c. 4. à med. 10. 5.

Tentari cu Christis de bunt. Cyprian. Chrysof.

Tertul.

Damasc. Ambros.

Augustin.

Ambros.

Dæmō Chri- stum cur tentauit.

Chrysof. Cyprian.

Dubium.

Responsio. Ambros. D. Thom.

De Christi diuinitate dubitare dæmon quo- modo potuit.

esse venturum per Scripturas, & oracula Prophetarum, quib. satis aperte predictum erat Messiam venturum, & futurum esse verum Deum, & hominē, vt in princip. prioris tomi probatum est. Eas ergo cum intelligeret dæmon, dubitare potuit, an Iesus esset Messias, & consequenter an esset verus Deus. Dices, ex Scripturis cognitionem accepisset, non esset verum, quod statim addunt Ambros. & D. Tho. Sed venire per hanc infirmitatem corporis non putabat. Quia iisdem Scripturis satis manifestum erat, Messiam quidem (quamuis verus Deus futurus esset) venturum tamen mortalem, atq. passibilem; ergo dæmon, eo quod videret Christum passibilem, non dubitaret, an esset verus Deus, vt dicti Patres dicunt, sed potius coniungendo signa infirmitatis cū signis maiestatis adduci profecto posset, vt eum Messiam, ac verum Deum esse crederet. Respondetur hoc argumento concludi dæmonem nō satis intellexisse Scripturas omnes: neq. omnia illarum mysteria inter se contulisse, vt Christum agnosceret. Quia quamuis dæmō magna vi naturali ad intelligendum quales: tamen Scripturæ altiori, quo sunt conditę Spiritu, intelligē dæ sunt, præsertim prophetica prædictiones, q̄ antequā omnino cōpleantur, obscurissimę sunt. Accedit q̄ dæmon prauo superbię, & inuidię affectu impediri multum poterat, nec sincerū Scripturæ sensum percilleret, sed de hac re iterum postea redibit sermo.

Obiectio.

Respons.

Ambros. Tentare quid sit.

D. Thom.

August.

Tentari quomodo non sit malum.

Conc. Trid.

A non potuisse huiusmodi tentationis genus, quia nō potest esse sine peccato, intelligi potest non simpliciter, sed sub ea conditione, si ab homine præueniri potest, & euitari, & quia à Christo semper vitari poterat, ideo nō potuit admitti sine aliqua culpa. Vel secundo potest exponi, vt non sit sensus non posse esse sine peccato, id est, quin ipsa sit peccatum, sed non posse esse sine aliquo peccato, quod sit veluti origo, & radix eius. Quia hæc tentatio, seu concupiscentia ad fomitem pertinet, qui tantum ex originali peccato originem ducit, & ideo inter dum quāsi per denominationem extrinsecam peccatum appellatur, vt Conc. Trident. supra dixit. Addo etiam huiusmodi motus per sese esse indecētes, & ideo, quāuis vi sua, ac formaliter culpe non sint, si nulla voluntas intercedat, habent tamen quodāmodo materialem turpitudinem culpę, & idcirco nullo modo decebat esse in Christo: & sic intelligēdus etiam est B. Cyprian. qui serm. de tentat. Christi hæc scribit: *Honestus cum spiritu, quam cum carne luctamur, quia carnis sedus complexus exhalans nebulas, eum qui sibi adhaerit aliqua ex parte contaminat, nec libidinum morsus quisquam euasit ille Iesus.*

Concupiscentia carnis quomodo nō sit sine peccato.

Conc. Trid.

Cyprian.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus in deserto tentari debuerit.

D quæritur sic proceditur. Videtur, quod Christus nō debuerit tentari in deserto. Christus enim tentari voluit propter exemplum nostrum, vt dictum est. Sed exemplum debet manifeste proponi illi, qui sunt per exemplum informandi. Non ergo debuit in deserto tentari.

227. art. præced.

Hom. 13. in Mat. paulo post prime. 10.5.

C

2. Præterea, Chrysost. dicit super Matth. quod tunc maxime instat diabolus ad tentandum, cum videris solitarius: vnde & in p. incipio mulierem tentauit, sine viro eam inueniens. Et sic videtur per hoc, quod in desertum iuit, vt tentaretur. quod tentari vult se exposuit. Cum ergo eius tentatio sit nostrum exemplum, videtur quod etiam alij debeant se ingerere ad tentationes suscipiendas: quod tamen videtur esse periculosum, cum magis tentationum occasiones vitare debeamus.

3. Præterea, Mat. 4. ponitur secunda Christi tentatio, quia diabolus Christum assumpsit in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi. Quod quidē non erat in deserto. Non ergo tentatus est solum in deserto.

Sed contra est, quod dicitur Mat. 1. quod erat Iesus in deserto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, & tentabatur à Satana.

Respondeo dicendum, quod (sicut dictum est) Christus propria voluntate se diabolo exhibuit ad tentandum, sicut etiam propria voluntate membris eius se exhibuit ad occidendum, alioquin diabolus venire ad eum non auderet. Diabolus autem magis atros at aliquem, cum est solitarius, quia vt dicitur Ecclesi. 4. si quispiam proualuerit contra vnum, duo resistent ei. Et inde est, quod Christus in desertum exiuit, quasi ad campum certamus, vt ibi à diabolo tentaretur. Vnde Ambros. dicit super Lucam, quod Christus agebatur in desertum confusio, vt diabolum prouocaret: nam nisi ille certasset, scilicet diabolus, nō iste mihi vicisset, id est, Christus. Addit autē & alias rationes, dicens hoc Christum fecisse mysterio, vt Adam de exilio liberaret, qui scilicet de Paradyso in desertum eiecus est: & exemplo, vt ostenderet nobis diabolum ad meliora tendentibus inuidere.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus proponitur omnibus in exemplum per fidem, secundum illud Heb. 12. Aspicientes in Authorem fidei, & consummatorem Iesum. Fides autem (vt dicitur Rom. 10.) est ex auditu: non autem ex visu. Quinimo Ioan. 20. dicitur: Beati, qui non viderunt, & crediderunt. Et ideo ad hoc, quod tentatio Christi esset nobis in exem-

art. præced.

li. 4. in Lucā in tit. de dicitur Iesus in deserto non longe à fine, 10.5.